

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah

Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 40. — ŠTEV. 40.

NEW YORK, FRIDAY, FEBRUARY 16, 1923. — PETEK, 16. FEBRUARJA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

FRANCOZI RAZGNALI NEMŠKO STRAŽO

Povelje francoskega vrhovnega poveljnika gen. Degoutte, se tiče deset tisoč mož. — Nemški policist je baje hotel zažgati hišo, v kateri so bili francoski vojaki. — Pasivni odpor — edino sredstvo Nemčije.

Duesseldorf, Nemčija, 15. februarja. — Deset tisoč nemških policistov po celem zasedenem ozemlju bodo razorožili vsled povelja francoskega vrhovnega poveljnika, generala Degoutta.

V francoskem glavnem stanu so izjavili danes, da je ta zadnja akcija posledica splošnega nastopa nemške policije proti francoskim okupacijskim četam. Od sedaj naprej bodo smatrali francoske oblasti nemško policijo varuhom javnega reda v ruhrskih občinah, ki nima nobene zveze z Berlinom.

Brez oziroma na zadnji dogodek v Gelsenkirchen, so francoske oblasti mnenja, da je nemška policija preveč pripravljena poslušati se svojega orožja, posebno kadar pride do kakšnega prepira s francoskimi vojaki. V francoskem glavnem armadnem stanu so trdili danes, da imajo zaznamovanih dvanajst slučajev, ko se je nemška policija poslužila orožja v spopadih s francoskim vojaštvom. Glasi se nadalje, da so francoske vojaške oblasti izvedle, da je skušal nemški policist zapaliti hišo, v kateri so bili nastanjeni francoski vojaki.

Nemci se javno postavljajo, da je dobila od 6. feb. naprej nezasedena Nemčija več premoaga iz Ruhr ozemlja kot pa Francija in Belgija. Izjavljajo, da je bilo odposlanih v zadnjem tednu šestdeset vlakov, obloženih s premogom, in nezasedeno Nemčijo, čeprav so skušali Francozi zapreti vse izhode iz Ruhr ozemlja ter Porenske.

Kljub vsem uspehom Francozov, katerim se je posrečilo vzdržati omejeno železniško službo ter so polastiti vsaj deloma kontrole industrijskega ozemlja v Ruhr, izjavljajo Nemci, da bo pasivni odpor uničil vsa ustraševalna prizadevanja zaveznikov.

Obe stranki priznavata, da je postal ekonomski položaj v industrijskih središčih slabši vsled tega, ker je bilo ustavljen obratovanje v številnih manjših industrijah. Včeraj so bile tvornice v bližini Duesseldorfa, v katerih izdelujejo žico, prisiljene prenehati z obratovanjem radi pomanjkanja premoga. V teh tvornicah je zaposlenih nekako tri tisoč ljudi. V Dortmundu so otvorili Francozi javne izkuhe, v katerih prehranjajo vsak dan približno tisoč ljudi.

AVSTRIJA JE DOBILA POSOJLO.

Dunaj, Avstrija, 15. februarja. Pogajanja avstrijske vlade za posojilo v inozemstvu, so bila uspešna. Avstrija bo dobila začasno posojilo v znesku treh milijonov in pol angleških funtov in pri tem posojilu se vdeležuje Bank of England za 1.800.000 funti. Maja meseca bo uveljavljeno novo, še večje posojilo, katerega se bo najbrž vdeležila tudi Amerika. Vrednost avstrijske krone je

vsled tega takoj poskočila. Ekonomski položaj dežele se je v toliko izboljšal, da ne prevladuje še nadalje taka mizernost kot je prevladovala v zadnjih par letih.

PROTEST PROTI ZASEDANJU RUHRA.

Washington, D. C., 15. febr. — Kongresnik Boigt je vložil v poslanski zbornici resolucijo, s katero protestira proti francoski invaziji Ruhr okraja.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

se potem naše banke izvršujejo nametno, hitro in po nizkih cenah.

Všeraj so bile naše rane globoke!

Jugoslavija:

Našpotilja na naše pošte in izplačuje "Kr. poštni čkovni urad in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je paš na hitro izplačilo najugodnejše.

100 Din. . .	\$ 1.30 . .	K 400
200 Din. . .	\$ 2.40 . .	K 800
500 Din. . .	\$ 5.55 . .	K 2,000
1000 Din. . .	\$ 11.00 . .	K 4,000
2000 Din. . .	\$ 21.80 . .	K 8,000
5000 Din. . .	\$ 54.00 . .	K 20,000

Italija in zasedeno ozemlje:

Našpotilja na naše pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trzinu, Opatiji in Zadru.

50 lir	\$ 2.95
100 lir	\$ 5.60
300 lir	\$ 15.90
500 lir	\$ 26.00
1000 lir	\$ 51.00

Za posiljatelj, ki presegajo znesek pet tisoč dolarjev ali po dvatisoč lir dovoljujemo po možnosti še posebni popust.

Vrednost dolarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano: iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnapij. Računamo po ceni onega dne, ko nam doseže poslani denar v roke.

Glede izplačil v ameriških dolarjih glajo poseben oglas v tem listu.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

13 Cortlandt Street New York, N. Y.
Glavno zastopništvo Jadranske Banke.

NAJBOLJ MRZLI DNEVI SEDANJE ZIME.

Prerokovanja vremenskega opazo valea v Washingtonu so se uresničila. Iztek in severoztok imata najbolj mrzle dneve sedanje zime. Toploter je nenadoma pa del izvanredno globoko. Severozapadni veter piha z izvanredno naglieo. Slika nam kaže posledice tega tornada v nekem wisconsinskem mestu. Če je verjeti vremenskemu preroku, bo paknalet nastopilo na vzhodu milejše vreme. Mrzli val se bo namreč obrnil proti jugu.

VELIKANSKI POŽAR V OMAHA, NEBRASKA

V napravah Armour & Co. v Omaha, Nebr., je izbruhnil velikanski požar, ki je napravil škodo za dva milijona dolarjev.

Omaha, Nebraska, 15. febr. — Požar, ki je divjal danes zjutraj se naprej in o katerem so izjavili veterani veleklavniške industrije, da presega vse slične dogodke v tej industriji, je uničil deset nadstropij visoke poslopje Armour & Co. v South Omaha ter povzročil škodo, katero cenijo na dva milijona dolarjev. Dva nadaljna poslopja, v katerih čistijo mast, sta bila v nevarnosti, da se jih loti plamen. Vsled požara je izgubilo nekako tisoč uslužbencev delo.

Enoindvajset požarnih kompanij je bilo treba poklicati na lice mesta, da se prepreči razširjenje požara. Poslovodja naprav, P. C. Willis, je izjavil, da je izbruhnil požar v devetem nadstropju in da je bil posledica neke poškodbe v motorju vpenjače. Hud miraz je otežkoval delo požarne brambe in majhni pritisk vodovoda je imel za posledico, da je segala voda iz brizgalk le do šestega nadstropja. Velikanske množine raztopljene maslobo so se razlile preko polopja kot tekoči ogenj ter povzročile požar, ki presega vse slične požare v tej industriji.

Požarna bramba se je vedla junaško. Nekega pomožnega načelnika kompanije je vrgla eksplozija amonijaka osem čevljev visoko v zrak ter so ga morali poslati v bolnico. Šest nadaljnjih članov požarne brambe je dobilo večje ali manjše poškodbe.

Ljudske množice, ki so opazovale požar, se niso brigale za mraz ter ostale na licu mesta.

Uradniki kompanije so se takoj zbrali na sejo ter sklenili vse potrebno za takojšno zopetno zgraditev pogorelega poslopja.

DIVJANJE VIHARJEV.

New York, 15. februarja. — Iz iz vseh pacifičnih in atlantskih pristanišč prihajajo poročila o velikanskih viharjih, ki so uničili veliko število ribiških ladij ter povzročili velike težkoče za parnike.

Vihar, kot ga ne pomnijo niti najstarejši kapitani, je divjal v Pacifiku v bližini ameriške obale.

FRANCOSKI RUŠILEC NI BIL UNIČEN PRED SMIRNO.

Pariz, Francija, 15. februarja. — Oficijelno je bila dementirana vest, da je bil potopljen v smiranskem pristanišču neki francoski torpedni rušilni čoln.

NOVA PREDLOGA SENATORJA BORAH

Svetovni tribunal naj bi stopil na mesto vojn pri uravnavi mednarodnih težkoč. Od Lige se razlikuje v tem, da izključuje silo.

Washington, D. C., 15. febr. — Senator Borah iz Idaho je vložil včeraj popoldne v senatu resolucijo, katero je dolgo sestavljal in o kateri namerava govoriti pozneje.

Namen te resolucije je, proglasiti vojno za brezpravno ter staviti na njeno mesto svetovni tribunal po vzoru našega vrhovnega sodišča, ki bi razsojal ter uravnaval vse spore med suvereni državami.

Na temelju Borahove resolucije naj bi senat izjavil, "da naj se vojne med narodi odpravi kot sredstvo za uravnavo mednarodnih sporov. Vojno naj bi se proglasilo za javo zločin na temelju mednarodnega prava, in vsak narod naj bi se slovesno obvezal, da bo sam kaznoval svoje hujškarje na vojno."

Resolucija deloča tudi mednarodni zakonik miru, temelječ na enakosti ter pravičnosti med narodi.

OTROK ROJEN TEKOM POGREBA OČETA.

Hartford, Conn., 15. februarja. Medtem, ko se je vršil včeraj pogreb prejšnjega občinskega svetnika, Vladislava Niedvickija, iz New Britain, je dala njegova žena življenje nadaljnjemu otroku. To je bil njen osemnajsti otrok in z novorojenim vred jih je še štirinajst živih.

POLJAKI ZAKENKRAT NE BODO ŠE NIČESAR DOBILI.

Pariz, Francija, 14. februarja. Komisija poslanske zbornice za zunanje zadeve je danes sklenila, da zaenkrat še ne bo posodila Franciji Poljakom 400.000.000 frankov. Konec tozadevnega sklepa se glasi: Poljska mora zaenkrat dati določnejše informacije, s čim misli garantirati vrnitev dolga.

V KANADI JE ZGORELA CERKEV.

Montreal, Kanada, 14. febr. — Cerkev sv. Trojice, ki je najstarejša anglikanska cerkev v Kanadi, je zgorela. Vzroka požara še niso mogli dognati.

Tekom zadnjih šestih mesecev je zgorelo v Kanadi štirinajst cerkva.

POTOVANJE V AMERIKO POMLADILO "TIGRA"

Francoski "tiger" je izza potovanja v Ameriko ves pomlajen. — Pozno hodi spat ter obiskuje gledališča in restavracije.

Pariz, Francija, 15. februarja. — Ali se spomnite, kakšen utis je napravil na vas Clemenceau tekom svojega obiska v Združenih državah? Vsakdo je videl v njem sitnega osemdesetletnega starca ki je najraje jedel trdo kuhana jajca ter hodil spat s kokišmi.

Ta možakar pa se je sedaj korenito izpremenil. To izjavlja njegova najbolj priljubljena hči Tereza, ki pravi, da se je pričel Tiger potepati po bulevardih.

Amerika je napravila izvanreden učinek na očeta. Prej je bil — kako že pravite? — neke vrste samotar ali puščavnik. Sovražil je zunanji svet ter rajši tičal v mali hišici v Vendee ali v svojem malem stanovanju v Passy. Celih deset let ni bil v nobenem pariškem gledališču ter v nobeni pariški restavraciji.

Nato pa je odšel v Ameriko in sedaj ga ne moremo zadržati. Zadnji teden sem bila štirikrat z njim v gledališču. On ljubi sedaj šaligrice ter dobro godbo in res uživa vse to kot kak deček. Tudi rad večerja v dobrih restavracijah.

Ali servirajo tam tudi čebulno juho? — je vprašal poročevalce.

Ne; on zaužije, kar mu ugaja; ter pije pri tem vino. Še nikdar se ni tako dobro počutil kot sedaj. Čeprav gre pogosto pozno spat, je vendar že ob osmih pokonec ter piše svoje spomine gledalskega obiska v Ameriki.

To je naravnost čudovito. Ali je kaj posebnega v vašem ameriškem zraku?

VOJNE OPERACIJE ČET PROSTE IRSKE DRŽAVE.

London, Anglija, 15. februarja. Približno tisoč vojakov proste irske države bo poskušalo obkoliti Arizna gorovje, v katerem se baje skriva vodja ustašev Bofin. Vojaki proste irske države imajo na razpolago veliko zrakoplovov, s katerimi bodo skušali ugotoviti njegov glavni stan.

82-LETNICA BOGATINA.

Včeraj je praznoval v Yonkers svoj 82-rojstni dan John E. Andrus, bivši zastopnik v kongresu ter bivši župan Yonkersa. Njega pritevajo k dvajsetim najbogačjšim ljudem v Združenih državah. Možak je nad šest čevljev visok ter je še izvanredno dobro ohranjen.

ANGLEŠKI LIBERALCI VNITI ZA MIR

Hočejo, da bi Anglija sodelovala z Združenimi državami pri zopetnem uveljavljanju miru v Evropi in posebno v Ruhr okraju. — Predložiti hočejo v parlamentu načrt, ki bi nas spravil v sodelovanje z Ligo.

Poroča John Balderston.

London, Anglija, 14. februarja. — Predlog, da naj bi prevzela Anglija vodstvo pri zahtevi, da se uveljavi mednarodni mir ter reši Ruhr vprašanje, ki je združil obe kriti liberalne stranke, je bil razširjen v toliko, da vključuje sedaj tudi Združene države.

Liberalci so se včeraj dogovorili, da bodo predlagali amandment k odgovoru na kraljevi nagovor, v katerem bodo pozvali vlado, naj raprosi Ligo narodov, naj skuša uravnati to vprašanje. Hilton Young, glavni predstavitelj Lloyd George-vih liberalcev ter Vivina Phillips, glavni zastopnik Asquithovih liberalcev, sta se dogovorila, da bosta izpremenila besedilo amandmenta v toliko, da bodo tudi Združene države pritegnjene v sodelovanje.

O tem amandmentu se bo debatiralo v parlamentu v ponedeljek. Gotovo je, da ga bo porazila velika konservativna večina, a unijonisti pričakujejo z nemirom ponedeljske debate.

— Ker ne more biti bodoči mir

Evrope zavaran ali izplačanje odškodnine pospešeno vsled operacij francoske in belgijske vlade v ruhrskem ozemlju, — se glasi v sedanjem besedilu amandmenta, — je neobhodno potrebno, da se skuša najti potrebna jamstva proti agresijam, in sicer s pomočjo mednarodnih jamstev pod vodstvom Lige narodov. — Svet Lige naj se pozove brez odlašanja, naj imenuje komisijo izvedencev, ki bo poročala glede možnosti Nemčije, da plača vojno odškodnino in glede najboljših metode, kako uveljaviti ta plačila.

London, Anglija, 15. februarja. — V tukajšnjih javnih krogih zro z nemirom na obisk francoskega ministra za javna dela, Le Troquera, ki bo dospel danes sem. Njegova naloga je naprositi angleško vlado, naj dovoli prehod vlakov, natovorjenih s premogom iz Ruhr okraja, preko angleškega okupacijskega ozemlja.

Opozicija proti takemu koraku je veliksanska ter je verjetno, da bo Francija povsem odkrito obveščena, da lahko prevaža svoje vlake kjer hoče, da pa bodo angleške čete v takem slučaju takoj poklicane domov.

Iz dobroinformiranega vira se je izvedelo iz Kolina, da je medžavezniška železniška komisija že skoro završila važno uravnavo sedanjih železnic ter s tem združenih težkoč. Podrobnosti so sicer še tajne, a v poročilu se glasi, da se tiče uravnava prošnje Francije, naj se ji dovoli prehod preko angleškega okupacijskega ozemlja.

V poročilu na londonski Times iz Dortmundunda se glasi, da je bil neki francoski častnik, ki je hotel stopiti na vlak, da odpotuje v Gelsenkirchen, napaden na železniški postaji od ljudske množice. Ljudje so ga grdo pretepili, naka ga je rešila nemška policija. Častnika so nato odvedli na policijsko postajo, kjer so ga obvezali.

Pariz, Francija, 15. februarja. — Francoske oblasti so uveljavile nadaljne odredbe proti Nemcem. Prva taka odredba bo splošno razoroženje nemške policije v zasedenem ozemlju. Ta odredba bo izvedena takoj.

Francoski zunanji urad priznava povsem odkrito, da je odpor nemškega prebivalstva v zasedenem ozemlju narastel in da se kaže v fizični opoziciji, ki ima za posledico obžalovanja vredne dogodke.

Berlin, Nemčija, 15. februarja. — Nemški socialisti so pričeli javno zahtevati otvorjenje pogajanj s Francijo glede ruhrskega ozemlja.

Odločno so proti trmoglavosti nemške industrije, katero smatrajo za usodepolno.

Arthur Crispian je izjavil, da je mednarodna dolžnost vseh socialistov, delovati za intervencijo v Ruhr ozemlju ter pravi nadalje v listu Vorwarts:

— Edina pot iz zagate je potom pogajanj. Čim prej bodo prišla pogajanja, tem prej tudi rešitev.

Offenburg, Badenska, 15. februarja. — Nove čete, nastanjene krog Strassburga, so pričele prihajati v Alzacija in to je dalo povod za domnevo, da nameravajo vprijeti Francozi veliko vojaško akcijo proti južni Nemčiji.

POČASČENJE SPOMINA ZAMRLIH.

New York, 15. februarja. — Poslujoči župan Hulbert je izdal proklamacijo, s katero pozivlje mesto, da obstane za trenutek ob četrti na deset danes zvečer v proslavo spomina častnikov in mož, ki so se potopili z ameriško bojno ladjo "Maine" v havanskem pristanišču pred pet in dvajsetimi leti.

Dvesto in šestdeset častnikov in mož je bilo ubitih, ko je zletela 15. februarja 1898 v zrak bojna ladja "Maine". Nadomestujoči župan je naprosil vse prebivalce mesta, da se odkrijejo, ko bodo pričeli zvoniti ob dotični uri zvonovi cerkva.

PAPEŠKI DELEGAT V AMERIKI JE DOBIL ZAKLJUČNA NAVODILA.

Rim, Italija, 15. februarja. — Nadškof Pietro Fumasoni-Biondi, novi apostolski delegat v Washingtonu, je obiskal danes državnega tajnika, kardinala Gasparija ter kardinala de Lal, tajnika kensistorialne kongregacije.

Nadškof, ki bo odpotoval v soboto proti Združenim državam, je dobil tekom teh obiskov zaključna navodila glede upravljanja svoje nove službe. Poslovil se je tudi od kardinala Bonzano, ki mu je sporočil pozdrave za svoje številne ameriške prijatelje.

KOPALNICE NA POSTAJAH.

Berlin, Nemčija, 15. februarja. V vseh večjih berlinskih postajah so postavili kopalnice, v katerih je gostom na razpolago tuš in gorka voda.

MUNŠAJN — DOBRO SREDSTVO ZOPER MRAZ.

Cincinnati, Ohio, 15. febr. — Tukajšnji občinski uradniki uporabljajo zaplenjeni munšajn pri avtomobilih, da jim radiatorji ne zmrznejo. Munšajn je baje cenejši kot alkohol.

Izboljšanje kmetijskega stanu v Jugoslaviji.

Manj pšenice preostaja za izvoz.

Louis G. Michael, strokovnjak za inozemsko poljedelstvo, ki je za ameriški Department of Agriculture (Ministrstvo za poljedelstvo) proučeval poljedelsko-gospodarske razmere v Evropi, se je ravnokar povrnil v Ameriko. Iz njegovega poročila, ki ga je Department of Agriculture priobčil, je razvidno zanimivo dejstvo, da je kmet v našem delu Evrope ogromno izboljšal svoj način življenja napram predvojni dobi. Zapadna Evropa upravlja večje količine pšenice za izvoz, kot pred vojno (1 bushel je enak približno 36 litrom in četrt.). Vzrok je pripisati dejstvu, da so bila prejšnja razsežna pšenična polja razkosana v male kmetije za splošne svrhe, nadalje neprestanemu padanju valute, ki ne povzbuja poljedelca, da bi pridelal v svrhu prodaje proti gotovini, in splošni težnji po večjem razmahu živinoreje.

V Avstriji in drugih deželah, ki morajo uvažati pšenice, se upotrebljuje dandanes veliko manj pšenice nasproti predvojni rabi; namesto pšenice uporablja se veliko več krompirja in drugih nadomestkov, dočim v onih deželah, ki pridelujejo pšenice v domače potrebe, velja ravno nasprotno.

Kmetje so začeli sami jesti beli kruh.

Rumunska na pr. je bila pred vojno važna dežela za izvažanje pšenice, kajti skoraj 60 odstotkov njenega pridelka je šlo na zapadno-evropska tržišča, kjer je njena pšenica tekmovala z ameriško. To izvažanje žita je bilo mogoče le, ker so le mestno prebivalstvo in višji sloji jedli beli kruh. Da so kmetje sami zavzivali belega kruha v istem razmerju, bi bilo preostajalo malo pšenice za izvoz.

V vseh deželah jugo-zapadne Evrope — pravi poročilo — iz vseh Bolgarsko, so prevladovale iste razmere; kmet je bil podhranjen, njegova hrana je bila enolična, in živež, ki ga je sam potreboval, da se ohrani v dobrem zdravstvenem stanju, moral je odlašati, da tako poravnava previsoke davke in pretirane zemljiške najemnine. On je bil praveat suženj veleposestnikov in države.

Dandanes se je vse to spremenilo; kmet začne jesti beli kruh, in po stoletjih podvrženosti zavzema med svojim ljudstvom svoje mesto kot polnopraven mož vzhajajoč s strani mogočih lastnikov in nasprotju mešanstva. Kmetica hoče biti boljše oblečena in si nabavlja celo svile in satena.

Dejstvo, da kmet je pšenični kruh, povzroča revolucijo srom južno-vzhodne Evrope, ki se razteza celo v srednji Evropi. Ta revolucija je bolj znana pod imenom agrarna reforma. Kmet, kateri se je vsled vojne zavedel svoje moči, je zahteval zadosti zemlje, na kateri naj prideluje toliko, da more njegova družina spodobno živeti. Začel je prehranjevati svojo ženo in otroke ne le z belim kruhom, ampak tudi z mesom — ki je bilo poprej nedeljska delikatesa. On prideluje na svoji zemlji ono, kar želi pridelovati za svojo lastno rabo. Ne prideluje teh stvari tako, kakor bi jih ameriški farmer prideloval; ali on se trudi, da stori najboljšo, kar mu narekuje njegova pamet — ki so jo mogotei namennoma omračevali tekoni stoletji.

Posledice na narodno gospodarstvo.

Vse to ima svoje posebne posledice na narodno gospodarstvo onih dežel, v katerih kmet živi. Veleposestva so osredotočila svoje pridelovanje na pšenico, ki naj bi se prodajala proti gotovini, katere se je potem trosila po

velikih zabaviščih Pariza, Benetk, Berlina, itd., ne pa v zemlji, ki je bila vir tega bogastva. Radi tega so te dežele ostajale siromašne, njihovo naravno bogastvo se je izsesavalo leto za letom, da se gospoda višjih slojev pozabava za nekoliko tednov v inozemstvu; njihov industrijski razvoj ni bil v nikakem razmerju primeren z njihovim naravnim bogatstvom na prirodninah in delovnih silah. Posledica je bila, da so te dežele uvažale večji del manufakturiranih potrebščin in se zanašale na izvoz pšenice za poravnanje svoje trgovske bilance.

Potem pa je prišlo do one velike spremembe. Kmet, ki je poprej tlakoval, da prideluje prebitek izvozljive pšenice, je začel delati za samega sebe in v korist svoje lastne neposredne družine. Veliki prebitek orane zemlje, posvečen sejanju pšenice, je bil omejen na malo več kot kar je potrebno za lokalne potrebe. Seveda je tudi padla povprečna proizvodnja za vsak orar zemlje, in povrh vsega tega so kmeti in njegova družina sami začeli jesti pšenični kruh. To je bilo pogubno za izvoz pšenice, spravilo je trgovsko bilanco iz ravnotežja in pripravilo sitne prilivnice finančnim ministrom pri uravnavanju državnega budžeta.

Državne uprave se morajo prilagoditi.

Znižanje izvoza za približno 9 milijonov bušelijev pšenice iz podonavskih dežel stavlja te države pred resno vprašanje, zlasti takoj Rumunska, ki je bila odvisna od pšenice bolj kot od katerega drugega produkta za vzdrževanje paritete svoje valute. Ali ako se pomisli, da te države niso bile upravljane za ljudstvo, ampak za gospodujoče sloje in potom njih, in ako se zavedamo, da je kmet, priprosti človek sedaj veliko na boljšem kot je bil kdaj poprej, si ne moramo kaj, da ne bi obdržali, da je prišel čas, ko se mora vlada prilagoditi novemu redu.

Čehoslovaška in za njo Bolgarska hitro napredujeta v tem prilagojenju, in Jugoslavija je tik za njimi. Ogrska, Rumunska in Avstrija so bolj počasne v spaznavanju novih razmer. Kakršno nja bo to prilagojenje, dejstvo ostane, da razsežne površine, posvečene v Podonavju pridelovanju pšenice, postanejo stvar minulosti. Mesto njih nastopijo male kmetije za splošno poljedelstvo z njivami za krmno, repaklajo in neke koruze mesto pšenice. V daljnem jugovzhodu sta jemen in oves priljubljena nadomestka za glavno krušno žito.

V nekateri meri bo pšenica v bodočnosti pridobila nazaj del izgubljene površine, ali ta dobiček bo razmeroma neznamenit. Upravičeno smo pričakovati, da ko bodo razmere dosegle svojo povojno normalnost, bo izvozljivi prebitek pšenice iz Podonavja iznašal od osmih do desetih milijonov bušelijev pod predvojnimi letnimi povprečnimi izvozom teh dežel.

Grof Karolyi v Mariboru.

Bivši madžarski minist. predsednik grof Mihael Karolyi se je nastanil v Mariboru. Stanuje s svojimi rodbino v hotelu "Meran" in je reden gost kavarne "Central". Kakor se čuje, namerava stalno ostati v Mariboru. Nekateri žurnalisti so ga prosili, da jim dovoli razgovor o raznih političnih vprašanjih. Karolyi je vsak razgovor energično odklonil, samo eno povdarjal, da niso resnične vesti o oboroženju Madžarske proti Jugoslaviji.

Z ljubljanske univerze.

Na pravni fakulteti ljubljanske univerze sta imenovana: za izrednega profesorja za stolico filozofije prava in državnega prava dr. Gjorgije Tasić, doslej docent pravne fakultete v Subotici; za izrednega profesorja za stolico statistike in ekonomske politike pa Mirko Kosić, tudi docent subotičke pravne fakultete.

Zagonetno, toda resnično.

Menih — špijon.

Iz Pariza poročajo: — Eno najbolj čudnih postolovskih življenj je bilo ravnokar razkrito tukaj, ko je izdala francoska vlada dekret, s katerim je izgnala iz dežele benediktinskega meniha, Viktora Bede, alias Clement Deltour, alias Gesza Baracs, avstrijskega podanika, o katerem trdi francoska policija, da je notoričen mednarodni špijon.

Življenje tega človeka, ki je najboljši znan pod imenom Baracs, tekmuje z lahkoto z najboljimi tozodavnimi proizvodi domišljije. Še vedno se mudi v Franciji, čeprav je bil že trikrat izgnan kot nezaželjen tujec ter bil že večkrat v ječi, soglasno z ugotovitvami policije.

Geza Baracs je bil rojen v Budimpešti ali Ropolya dne 25. maja 1862 ter stopil v mladih letih v samostan. Kmalu pa je sklenil svojo meniško kuto. Po več letih mednarodnega potepuštva, je bil Baracs končno izgnan leta 1898 iz Belgije kot slepar, a prišel mirno v Francijo.

Tam je bil celo leto dobro znana postava v vseh zabaviščih in kopalščih, a pritožbe proti njemu so se tako hitro množile ter zavzele tak obseg, da je bila Francija prisiljena vreči ga iz dežele v naslednjem letu. Nato je Baracs izginil za par let, kot da se je udrl v zemljo, a se zopet pojavil pred oficijelnimi očmi v pričetku svetovne vojne.

Takrat je živel v Lepeeq izven Pariza, s svojo nemško ženo, nemško služkinjo dvema hčerkami in enim sinom. Ko je bila napovedana vojna, je bil znan kot Clement Deltour, urednik nekega važnega magazina, ki se je posvečal v glavnem diplomatičnim vprašanjem. Ker je imel dosti odličnih prijateljev, se je Deltourju posrečilo dobiti dovoljenje, da sme ostati v Franciji, čeprav je bil avstro-ogrski podanik.

Pohitel je domov na prvi dan vojne ter odvedel celo svojo družino z avtomobilom v Mers-Les-Bains, kjer jo je nastanil v neki vili. Ko se je vrnil v Pariz, se mu je posrečilo dobiti mesto kot tolmač pri prvem vojnem sodišču vojaške vlade v Parizu, dne 14. avgusta 1914.

Po preteku par mesecev v tej službi so ujeli nekega znanega avstrijskega špijona v bližini neke vojaške šole v središču Pariza. Oblasti so pustile špijona in Deltourja navidezno za par minut sama in skriti poslušaleci so čuli, kako je dal Deltour špijonu dragocene nasvete ter zaupne informacije. Od onega časa naprej je bil pod stalnim nadzorom.

Decembra 1914 je prosil Deltour za desetdnevni dopust, da obišče svoje prijatelje. Ta dopust je takoj dobil, kaj bo storil. Najprej je šel obiskat svojo družino. Nato pa je odšel v ozemlje vojaških operacij, nakar se je zopet vrnil k svoji družini. V noč, ko je dospel domov so ga prijeli pod obdolžbo, da je brez dovoljenja stopil v ozemlje vojaških operacij in da je nepovratno nosil odlikovanja. Oblasti so tudi našle, da je imel v onem času v svojih žepih dva tisoč dolarjev. Obsojen je bil na eno leto ječe v mestu Orleans in na kazen štiri-desetih dolarjev.

Dočim je bil v Orleansu, so oblasti preiskovale nove obdolžbe proti njemu, ki so trdile, da je stopil v službo kot tolmač v namenu, da špijonira, — da je v zvezi s sovražnikom, kateremu dobavlja vojaške informacije in da mičuje važne listine. Te obdolžbe pa niso dovedle do ničesar, ker je majkalo definitivnih dokazov. Po prestani kazni je bil Deltour poslan v koncentracijsko taborišče v južni Franciji, v bližini Arles.

Tam se je pečal le z eno mislijo, — kako bi ušel. Posrečilo se mu je ohraniti pri sebi nadaljnih dva tisoč dolarjev. S podkupninami se mu je posrečilo dobiti ponarejen italijanski potni list ter obleko kmeta. Neko čudno brzojavno sporočilo je prišlo v taborišče prepozno, podpisano od Malvy-ja, slavnega trabanta Cail-lauxa, ki je bil obdolžen izdajstva tekom vojne. V tej brzojavi, ki se je prosilo, naj se Deltourja izmenja kot civilnega jetnika za nekega Francoza, interniranega v Nemčiji. Čeprav je bil premlad za tako zameno, se mu je posrečilo izpremeniti datum svojega rojstva in njegovo ime se je pojavilo na skrivnostnem način v seznamu izmenjanih jetnikov, katerega so sestavili vladni uradniki.

S pomočjo takih podkupovanj je bil poslan na švicarsko mejo, kjer so mu dovolili vstop v Nemčijo. Ko je dospel v Monakovo, se je Deltour pridružil svoji ženi in družini ter postal član nemške propagandne službe. V tej lastnosti je napisal debelo knjigo glede svojih doživljanj v Parizu tekom vojne in ta knjiga je bila polna laži ter sovrašstva do Francije. Nekako štirideset tisoč kopij te knjige je razdelila vlada med vojaštvo na fronti. Pisal je tudi za liste ter imel skoro vsaki dan predavanja v namenu, da navdušuje nemške vojake ter jih navda s sovraštvom do Francije.

Nastopal je pod imenom dr. Faracs Deltour in njegov nemški patriotizem je dosegel tako stopnjo, da je dal utakniti svojega sina v neko poboljševalnico, ker ni hotel slednji deliti očetovega sovrašstva do Francije. Njegov sin je bil rojen v Franciji ter francoski državljan.

Življenje Baracsa je zopet za trenutek izginilo iz oči javnosti, a njegov sin je bil izpuščen iz poboljševalnice ter poslan v Pariz vsled intervencije francoskega konzulata v Monakovem, po zaključku vojne. Mladi Deltour dela sedaj v Parizu. Pred šestimi meseci je dobilo srbsko poslaništvo v Parizu sporočilo od Mrs. Deltour ali Baracs v Monakovem, v katerem je trdila slednja, da je izvršil njen mož januarja meseca leta 1921 samomor in ga je smatrali Srbom, ker je bil njegov rojstni kraj prikljen Srbiji na temelju mirovne pogodbe, sklenjene v St. Germain. Prosila je za imenoto Baracsove posesti, ki je na temelju francoske sekvestracijske postave pripadala hčerki obeh, ki je bila rojena, ko sta se oba leta 1916 poročila. Kmalu nato je zahteval mladi Deltour od francoske vlade očetovo posest. Pred nekako tremi tedni pa je neki policijski inšpektor obiskal mladega Baracsa ali Deltourja z izjavo, da je bila vlozena pritožba proti njemu radi sleparij, katere je zakrivila Mme. Baracs v Monakovem.

Medtem pa se je benediktinski menih Bede, ki je sedaj razkrinkan kot Baracs-Deltour, sam obrnil na vlado v prilog madame Baracs z izjavo, da je Baracs res mrtev.

Prišlo je na dan, da je ta duhovnik, pod imenom Victor Bede, živel v Parizu že dalj časa in da je imel tesne stike tako z zunanjim uradom kot tudi z najboljšimi odličnimi Parižani. Živel je v samostanu lazaretov ter skušal zbrati večjo svoto denarja za ustanovljenje dekliških šol v Avstriji. Iz samostana so ga vrgli, ker je zlorabil njegovo ime pri kolektiviranju, brez dovoljenja samostana. Bede je dobil celo dobro priporočilo od pariškega nadškofa. Potem ko je živel v več nadaljnjih samostanih, ga je policija končno aretirala, a njegov avstrijski potni list obenem z vso privatno korešpondenco, je zadostil vsem predpisom in zahtevam in izpuščen je bil tiskom preiskave.

Vprašan od časnikarskih poročevalcev, je Bede priznal svojo identiteto s Baracs in Deltourjem, a rekel, da so številne obdolžbe, dvignjene proti njemu, navadno obrekovanje. Priznal je, da je živel slabo življenje, ki je bilo

Apel aretiranih ministrov.

Aretirani bolgarski ministri so poslali XIX. redni narodni skupščini izjavo, v kateri se sklicujejo na nezakonitost postopanja proti njim in apelirajo na narodne poslance, naj rešijo njihovo vprašanje tako kakor zahteva konstitucija in pravičnost. "Nasilje in samovolja", pišejo aretirani ministri, "ni osrečila še nobenega naroda in ne prinaša časti in dolgotrajnosti nobeni vladi, ki se opira na ta sredstva. Nasilje in samovolja kot osnova politične borbe je imela vedno in pri vseh narodih neizbežno posledico, da je ubila čut zakonitosti in pravičnosti v državi in pogubila njen ugled tudi pri drugih kulturnih narodih sveta, ki je predpogoj za obstoj vsake sodobne države. Na to piše "Mir": "Moremo li pričakovati, da bodo narodni poslanci in ministrski predsednik spoznali to očitno resnico? So ljudje, ki jim politika ni sredstvo pravičnosti, marveč sile in nasilja. Zaman so vsaki apeli na takeljudi, ki strmolavo drve potinasilja in samovolje v lastno pogubo naroda. Toda mi se ne smatramo Bolgarije za pogubljeno, verujemo še v zdrav razum, čast in poštenje Bolgara. Zato priobčujemo protestno izjavo aretiranih, zato vodimo in bomo vodili legalno borbo za pravičnost in red. Vsak pošten človek naj prečita protestno izjavo; ogorčenje proti samovolji naj se še poveča. Če je v državnih ostalo le količjak zakonitega in človeškega čuta, bodo sami čim prej osvobodili samovoljno aretirane. Če pa tega ne store, tim hujše: pravičnost bo zmagala nasilje. Kajti Bolgarija živi in bo živela. Strup, ki ga je stvorila samovolja, bo zastripil najprej one, ki so ga povzročili".

Provakacija štajerskih Nemcev. Po poročilu iz Gradaa namerava "Suedmarka", odbor za spodbujanje štajerske, letos na posebno izziven način praznovati obletnico in spomin žrtve, ki so padle 27. januarja 1919 v Mariboru. Proslave se udeležijo vse politične stranke na štajerskem. Protestantovski pastor Mahnert ima slavnostni govor. Sodeluje pa tudi pevski zbor socijalnodemokratskih železničarjev v Gradau.

Smrt bivšega čehoslovaškega ministra. V Pragi je umrl 18. januarja dr. inž. Burger, svoječasi železniški minist. čehoslovaške republike. Pokojni je bil rojen 1859 leta v Morinkach, po dovršenih študijah je služil najprej na Češkem, kjer je bil imenovan za častnega doktorja tehnične znanosti, pozneje pa ga je avstrijska vlada povabila v ministrstvo železnice. Češki narod je izgubil v njem izvrstnega strokovnjaka in patrijota.

posledica gotovih okoliščin, da pa se je pokoril za preteklost v nekem avstrijskem samostanu. Rekel je, da so obdolžbe, da je špijon, popolnoma neosnovane in njegova enoletna ječa je vzbudila v njem časno protifrancosko razpoloženje, kateremu je dal izraz v knjigi, katero je spisal v Monakovu. Da izbrise ta greh, se je vrnil v Francijo v namenu, da uveljavi bolj prijateljske odnose med Avstrijo in Francijo. Rekel je, da je imel v Avstriji sto in petdeset govorov v ta namen.

Izjavil je, da so vse ostale obdolžbe glede sleparij v preteklosti izmišljene, ker je on avtor lističa in štirideset knjig. Tukajšnja policija pa ni nikdar slišala o kakiknjigovih knjigi z izjemo one, katero je napisal v Nemčiji. Ker ni bilo mogoče aretirati ga na postavi način, je izdal minister za notranje zadeve novo izgonilno povelje, a ptiček je zletel iz gajbice, še predno mu je bilo mogoče dostaviti tozadeto povelje.

Dosedaj ni našla francoska policija še nobenega sledu o njem, a soglasno z uradniki ni še zbežal preko meje, temveč se mudi še vedno v Franciji. Policija ga ne prestopa šče, a dosedaj še brez uspeha.

Dosedaj ni našla francoska policija še nobenega sledu o njem, a soglasno z uradniki ni še zbežal preko meje, temveč se mudi še vedno v Franciji. Policija ga ne prestopa šče, a dosedaj še brez uspeha.

Dosedaj ni našla francoska policija še nobenega sledu o njem, a soglasno z uradniki ni še zbežal preko meje, temveč se mudi še vedno v Franciji. Policija ga ne prestopa šče, a dosedaj še brez uspeha.

Delo vam bodi v veselje

OKUSU onih, ki so vajeni kaditi pri delu, bo prijala **HELMAR**, turška cigareta.

Miloba, duh in dober okus 100% čistega turškega tobaka v Helmar vam bo povzročilo zadovoljstvo pri delu.

HELMAR so zaščitene v lepenkastih škatljah, da se ne lomijo in krnuše.

Helmar je največja ameriška vrednost glede cigaret.

ZAPOMNITE SI ŠKATLJO IN IME.

V škatljah po 10 ali 20

Anargyros

Izdavalec prvovrstnih turških in egiptanskih cigaret na svetu.

HELMAR

Obsodba poslanca Berana.

Po poročilih iz Prage je bil 18. januarja volnovski proces proti poslancu nemškemu nacionalisti dr. Baeranu. Porotniki so priznali Baeranu krivdo glede volnovstva s šestimi glasovi, dodatno vprašanje na pomopri pri volitvah so soglasno potrdili. Nadaljno dodatno vprašanje, če je Baeran ravnal iz nizkotnih in nizkih motivov, so porotniki potrdili z 10 da, proti 2 ne. Porotniki s onadlje tudi potrdili vprašanje, da je Baeran siloma skušal motiti razpravo narodne skupščine. Na podlagi tega krivdoreka je bil Baeran obsojen na štiri leta težke ječe s primernimi poostitvami.

Soobtoženi jurist Schwabe je bil tudi spoznan krivim volnovstva in je bil obsojen na tri leta težke ječe. Baeran izgubi tudi svoj doktorski naslov. V nemških krogih čehoslovaške republike ni vzbudil izid procesa posebnega vznemirjenja. Nemško nacionalistično časopisje dviga velik hrup, toda čehoslovaška republika ima eksistenčno pravico, da se brani proti takim razdiralnim elementom.

Dejstvo je bogastvo, izvirajoče iz prekipevajoče ljubezni.

COLUMBIA GRAMOFONI

AKO ŽELITE glasni, svetovnoznani pravi COLUMBIA gramofon, slovenske, nemške in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče, pišite po brezplačni cenik na

IVAN PAJK 24 MAIN ST. CONEMAUGH, PA.

On je edini slovenski zastopnik za Columbia gramofone in plošče v Conemaugh.

POTREBUJEMO GOZDARJE od 20 do 30 mož za Camp 15, Placa \$2.50 in hrana. — Monte and Koppel L. Co., Elemore, W. Va. (16-17-2)

NAPRODAJ MESNICA dobro obiskovana. ZA SLOVENCA LEPA PRILIKA. Lastnik gre v Evropo. Vprašajte 404 E. 156 St., Cleveland, O.

NAPRODAJ DOBER RESTAVRANT-HOTEL 20 sob, dober prostor. 406 East 156 St., Cleveland, Ohio. Lastnik gre v Evropo.

Velika Blaznikova Pratika (s tremi mlatiči.)

Cena s poštnino ... 20c
25 pratik \$3.75
50 pratik 6.50
100 pratik 12.00

Slovenic Publishing Co. 82 Cortlandt Street New York

Dobe se tudi pri zastopnikih Glas Naroda.

